

УДК 374

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2019-93-6-232-243>

ФОРМИ ТА МЕТОДИ РОБОТИ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В НСОУ ПЛАСТ

Р. М. Рябокiнь

ORCID 0000-0003-1732-9120

М. В. Рябокiнь

ORCID 0000-0002-4156-9557

У статті розкривається проблема військово-патріотичного виховання як частини національно-патріотичного, яке є пріоритетним напрямком формальної та неформальної освіти в загальноосвітніх закладах, пришкольніх секціях, гуртках, громадських об'єднаннях, молодіжних організаціях. В аналізі останніх досліджень і публікацій розглядаються роботи науковців, які досліджували військово-патріотичну підготовку з точки зору загальних дидактичних і окремих методичних питаннях, а також психології та розвитку особистості. Також приділена увага роботі дитячо-молодіжних організацій, які займаються військово-патріотичним вихованням дітей та молоді.

Детально описані форми та методи роботи військово-патріотичного виховання в дитячих та молодіжних громадських організаціях, зокрема Національній скаутській організації України Пласт. Визначено методи вишкільної (навчальної) роботи та форми навчально-виховної діяльності, які використовуються в Пласті. Розроблено загальний алгоритм навчального процесу з точки зору системного підходу, а також алгоритм проведення вишколу військово-патріотичного виховання. Окреслено цільову аудиторію військово-патріотичного виховання для ефективного розроблення форм та методів роботи. Розкрито форми роботи для кожної вікової групи. В статті подані питання для подальшого дослідження організації таборів, вишкільних та інших заходів військово-патріотичного виховання в молодіжних організаціях, зокрема в Пласті, а також якісної підготовки інструкторів для роботи з підростаючим поколінням.

Ключові слова: форми виховання, методи виховання, військово-патріотичне виховання, скаутська організація Пласт.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Відповідно до нової Стратегії національно-патріотичного виховання (НПВ) (2019) необхідність приділення особливої уваги у сфері НПВ є невід'ємною складовою забезпечення національної безпеки України. А військово-патріотичне виховання визначено невід'ємною складовою національно-патріотичного виховання, поруч із громадсько-патріотичним та духовно-моральним вихованням. Варто зазначити, що базовим завданням військово-патріотичного виховання є формування української національної оборонної свідомості, мотивації та готовності захищати державну незалежність і територіальну цілісність України. Україна як держава та нація бореться за свою самобутність, місце серед вільних народів на різних фронтах: військовому на сході, економічному, політичному, культурному, інформаційному як в середині, так і ззовні країни. А для виживання і перемоги потрібно виховати сильне майбутнє покоління українців, які будуть відповідальними громадянами своєї країни, готовими захищати її інтереси (бо це є і їхніми інтересами), зокрема і зі зброєю в руках. Останніми роками дедалі важливішу роль серед суб'єктів військово-патріотичного виховання відіграють дитячі громадські організації військово-патріотичного спрямування. Військово-патріотичне виховання як частина національно-патріотичного є пріоритетним напрямком формальної, неформальної та позаформальної освіти (в закладах освіти, пришкольніх секціях, гуртках, об'єднаннях, громадських організаціях), є вагомим складовою системою національної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Психологічним механізмом формування і розвитку особистості, на яких базується військово-патріотична підготовка, присвячені дослідження Л. Виготського, І. Гальчинського, Г. Костюка, М. Леонтьєва та ін. Загальним дидактичним і окремим методичним питанням військово-патріотичної підготовки молоді присвячені дослідження М. Бігуса, Ю. Пустовія, Ю. Юзича (2019), Я. Зорія (2005) та ін.

На сьогодні в Україні провідні позиції у дослідженні цієї проблеми займають: В. Івашковський (формування військово-патріотичної готовності старшокласників до захисту Вітчизни), М. Зубалій (військово-патріотичне виховання старшокласників у процесі позакласної роботи), О. Кириченко (виховання старшокласників на військово-козацьких традиціях), О. П'ятикоп (військово-патріотичне виховання школярів як фактор підвищення якості освіти), В. Олешук (підготовка студентів факультетів фізичної культури до військово-патріотичного виховання

учнів), О. Остапенко, Б. Шаповалов (концептуальні засади реформування військово-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді України). Роботі дитячо-молодіжних організацій присвячені наукові праці О. Лісовця (2011) (Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України), Т. Окушко (2018) (Особистісно-орієнтовані технології національно-патріотичного виховання учнівської молоді в громадських об'єднаннях).

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Дослідженню молодіжної організації Пласт приділяється багато уваги, зокрема в таких аспектах: теоретико-методологічні основи діяльності Пласту визначено О. Вахняниним, С. Левицьким, Ю. Старосольським, О. Тисовським, О. Яремченком та ін. Методичні аспекти пластового виховання розроблено Л. Бачинським, Т. Самотулкою, М. Федусевичем та ін., зокрема І. Боберським, одним із засновників Пласту П. Франком розроблено ігри до пластових занять. Проблеми становлення й розвитку досліджували О. Сич, Б. Савчук, В. Окаринський, М. Пантюк; організацію туристично-краєзнавчої роботи до 1930 року – Я. Луцький; здоровий спосіб життя і формування несприйнятливості до вживання наркотичних речовин – М. Окаринський, особливостей фізичного виховання досліджено П. Мартиним; виховний процес та організаційно-педагогічні засади розглянула Ю. Жданович, Пласт (Рябокінь та Рябокінь, 2019; Шелудешева (Рябокінь), 2009).

Однак, дослідження методів та форм військово-патріотичного виховання в НСОУ Пласт залишились поза увагою вчених. Хоча і були окремі дослідження молодих науковців-практиків з даного питання, зокрема пластуном сеньйором М. Бігусом (член куреня ОЗО, референт військового пластування). Бігус, Пустовій, Юзич, Бальбуза, Четверіков, Фесенко (2019) та старша пластунка М. Рябокінь (членкиня куреня ЧМаки, референт спортивного пластування) написали чимало наукових статей, практичних порад, методичних посібників для роботи з юнацтвом саме в НСОУ Пласт (Рябокінь та Рябокінь, 2019; Шелудешева (Рябокінь), 2009).

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Дослідження форм та методів роботи військово-патріотичного виховання в дитячих та молодіжних громадських організаціях, зокрема НСОУ Пласт. Визначити методи вишкільної роботи та форми навчально-виховної діяльності, які використовуються в Пласті, розробити алгоритми навчально-тренувального процесу, а також алгоритм проведення вишколу ВПВ, окреслити цільову аудиторію ВПВ.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Працюючи більше 15 років виховником та інструктором в НСОУ Пласт, досліджуючи виховання підростаючого покоління в цій та інших молодіжних організаціях (МО), нами було визначено такі *методи військово-патріотичного виховання*:

– Особистий приклад наставника/інструктора/провідника/командира – найважливіший.

– Переконавання – передбачає вплив на свідомість, почуття, волю особистості.

– Метод історичного легендування навчально-виховного процесу (під визначну подію, постать, місцевість).

– Стимулювання – реалізується в різноманітних формах заохочення та змагання.

– Метод залучення живих учасників боротьби за Україну. Раніше були ще живі учасники боротьби ОУН-УПА, зараз є чимало реальних учасників Операції об'єднаних сил (ООС, раніше АТО).

– Метод командного (групового) навчання, виховання, розвитку для плекання «банди» (команди). Ідея в тому, щоб працювати із сталою групою тривалий час, тоді у них формуються навички командної взаємодії, інтуїтивного відчуття один одного.

– Гурткова методика (гурткова система). В багатьох арміях світу елементи скаутської ГС використовуються для формування воїнських колективів.

– Методи самовиховання – спрямовані на систематичну і цілеспрямовану діяльність особистості із вдосконалення її позитивних якостей та подолання негативних. Самопізнання, самооцінка, саморегуляція. Ціллю будь-якого виховання має бути самовиховання особистості.

– Самопідготовка – процес активного формування і самовдосконалення молоді людини, виховання почуття патріотизму, яке реалізується шляхом самозобов'язання, самостійного навчання та самоконтролю. Треба заохочувати учнів до самостійної роботи, у вільний час, відпрацьовуючи здобуті вміння, шліфуючи навички.

– Проектний метод. Вихованців, які вже пройшли базовий рівень підготовки, сформували свої сталі групи, варто заохочувати до своєї організаційної діяльності будувати, користуючись проектним методом. Суть його можна викласти в такій послідовності: формування команди, постановка цілей, аналіз умов, обставин, потреб, вироблення алгоритму дій та плану досягнення цілей, підготовка проекту, реалізація проекту,

підсумки проєкту (аналіз результатів, відзначення за успішність, святкування).

– Створення екстремальних та проблемних ситуацій. Є ціла наука екстремологія, яка вивчає поведінку людини в екстремальних ситуаціях. Стрес є кризовою ситуацією, яка може як мобілізувати особистість до подолання викликів та загроз, так і притупити її вольові якості. Вироблення вміння діяти в екстремальних ситуаціях – важливий аспект ВПВ.

Виділимо окремо *методи вишкільної (навчальної) роботи*:

– Метод поступового заучування прийомів/повторень дій. (Наприклад, «Роби раз, роби два»).

– Метод вивчення алгоритмів та принципів дій, враховуючи системний підхід, який дозволяє самостійно генерувати спосіб поведінкової реакції на стимул, враховуючи конкретну ситуацію та обставини.

– Ігрова та змагальна методика для закріплення засвоєння знань, умінь, навичок (надалі ЗУН). Дуже багато можна подати через гру чи змагання. Особливо добре закріплювати вивчення якоїсь теми – змагання на влучність, змагання (в Пласті «змаг») на швидкість та правильність збір-розбір автомату Калашникова (АК), тактична гра на штурм-оборону будівлі та ін.

– Навчання дією. Метод полягає у введенні учнів в ситуації практичного вирішення конкретних завдань та подолання викликів, через які вони вивчають ті чи інші теми, напрямки підготовки, виробляють вміння та навички.

Розглянемо *форми навчально-виховної діяльності*, які використовуються в Пласті:

Сходини групи/рою/організаційної одиниці. Можуть включати деякі із нижче вказаних форм занять.

Гутірки – бесіди в групі на обрану тему, в якій модератор заохочує присутніх висловлюватись з приводу поставлених питань, веде центральну вісь обговорення.

Інструктажі – цілісний, послідовний виклад матеріалу інструктором по обраній темі.

Тренування – практичне відпрацювання певних дій та вчинків, для вироблення якостей, навичок, умінь, застосування знань шляхом багаторазового повторення.

Змагання – дуже корисні як підсумки чи закріплення, вивчення тої чи іншої теми чи напрямку підготовки. Змагання – це творчий стрес, це умови, в яких розкриваються приховані можливості особистості.

Практичні вправи та завдання – передбачають самостійне виконання доручень, що корисне для закріплення вивчення тої чи іншої теми, чи напряму підготовки.

Алярми (несподівані тривоги) – форма вишколу найперше волі і характеру, яка дає змогу побачити як проявить себе учень в тій чи іншій навчальній екстремальній ситуації. Також алярми дають змогу перевірити рівень засвоєння ЗУН.

Ігрові форми, яких є дуже багато в Пласті, але якщо узагальнити, то гра передбачає змагання, ціллю якого є не результат, а процес.

Варто запастися набором ігрових вправ, прийомів, які можна вдало застосовувати в тих чи інших ситуаціях.

Теренові ігри – ігри на місцевості, які передбачають практикування у вміннях стеження, маскування, підкрадання, розвідки, орієнтування.

Теренові змаги – форма закріплення ЗУН, яка передбачає послідовне чи паралельне виконання завдань на певних точках на місцевості за певний період часу. Особа чи група осіб має пересуватись від точки до точки за допомогою орієнтування або в інший спосіб.

Тереновий марш (рейд) – форма практичного засвоєння ЗУН, яка передбачає пересування групи на місцевості за певним маршрутом із певною легендою і виконанням завдань.

Квест – форма загальної діяльності, яка передбачає принцип загадок, прихованих завдань, відгадавши які, учасники отримують підказку до наступного кроку, рівня гри чи послідовності дій.

Вишкільний табір – окрема масштабна форма ВПВ, тривалістю від 10 днів, яка може включати багато інших форм роботи (Шелудешева (Рябокін), 2009).

Кількаденний похід – польовий вихід із подоланням певного маршруту для відпрацювання та перевірки на практиці певних ЗУН, здруження колективу, загартування морально-вольових якостей.

Ситуаційно-рольові ігри – моделювання ситуацій та ролей, в які входять учасники, дотримуючись правил легенди та поведінки свого героя, можуть вирішувати завдання, щоб здобути перемогу.

Екскурсії – відвідування важливих об'єктів, пам'яток, музеїв, військових частин з метою ознайомлення із історією, діяльністю для формування певних ціннісних переконань.

Військово-шефська робота – тісна співпраця із певною військовою частиною, ветеранською організацією, волонтерська допомога.

Вшанування полеглих героїв – участь у урочистих заходах, відвідування могил музеїв тощо (Бігус та ін., 2019).

Нами було розроблено *загальний алгоритм навчального процесу з точки зору системного підходу*:

1. Ознайомчий етап (вивчення теорії, осмислення дій).
2. Аналітичний етап (відпрацювання дій, засвоєння окремих елементів).
3. Синтегичний етап (поєднання окремих елементів, автоматизація дії в цілому через перевірку/контроль/випробування).
4. Варіюючий етап (доведення дії до повного автоматизму, довільне застосування та регулювання дій).

Рекомендуємо такий *алгоритм навчально-тренувального процесу*:

- Демонстрація інструктором вправи, дії в цілому.
- Розучування окремих елементів дії чи вправи, інструктор показує, учні повторюють.
- Вивчення окремих елементів з кимось в парі чи групі.
- Самостійне чи в парі поєднання окремих груп дій.
- Поєднання учнем всієї послідовності дій, самостійно та в парі/групі, доведення до автоматизму.
- Закріплення навички у формі гри, змагання, випробування.

Рекомендуємо такий *алгоритм проведення вишколу ВПВ*:

- зріз наявних ЗУН в учнів по визначеній тематиці, введення їх в стресову ситуацію через екстремальні ситуації, випробування, алярм, змаг.
- аналіз рівня підготовки учнів/учасників вишколу
- подача теорії з теми вишколу
- відпрацювання практики
- закріплення змаганнями, випробуваннями
- підсумки вишколу – аналіз засвоєння ЗУН, відзначення кращих, «святкування».

Функціонування – відпрацювання, натреноування – ці дві фази навчально-тренувального процесу мають постійно чергуватись під час навчання нового матеріалу і розвитку.

Для ефективного розроблення форм та методів ВПВ необхідно визначити для кого саме ми проводимо цю роботу, який результат ми хочемо отримати, тому необхідно визначити цільову аудиторію.

Цільова аудиторія ВПВ – це всі свідомі, патріотичні та самодостатні громадяни, але пріоритет відводиться молоді, яку можна виділити в такі групи:

До 11 років – діти. ВПВ може здійснюватись на рівні освітніх закладів, родини, засобів масової інформації. Пріоритет в методиці – ігрові

підходи, легендування у формі казки чи оповідей/фентезі, рольові ігри в позитивних персонажів.

11–15 років – підлітково-юнацький період. Рекомендовано для молоді цього віку залучення до організованих форм – секції, гуртки, клуби, дитячо-юнацькі організації. Рекомендовано зацікавлювати молодь актуальними спеціалізованими прикладними, технологічними дисциплінами, корисними для оборони країни (зокрема авіа моделювання – БПЛА, радіозв'язок, прикладні комп'ютерні дисципліни тощо).

15–18 років – юнацький період і вступ в доросле життя. Найбільш сприятливий період для ВПВ. Особистість фізично вже практично зріла, завершується формування інших сфер. Варто застосовувати весь методичний набір ВПВ. Рекомендовано залучати до військово-прикладних видів спорту, організовувати військово-патріотичні табори та спеціалізовані вишколи із елементами дисципліни, військового вишколу, вояцької романтики (на позитивних прикладах нашої історії, наприклад, козацтва, січового стрілецтва). Дуже варто звернути увагу на змагальні форми.

17–25 років – студентський період і початок реалізації себе в суспільстві. Молодь в цей період як дуже зайнята, так і має багато можливостей себе десь знайти, застосувати. Рекомендовані форми – це залучення до військово-спортивних секцій, спеціалізовані групи (БПЛА, страйкбольні команди), масові молодіжні вишкільні проекти – теренові ігри, змагання тощо.

Старше 25 років – період реалізації себе в суспільстві. Рекомендовані «дорослі» форми організованості – стрілецькі клуби чи товариства, мисливство, участь в територіальній обороні, волонтерському русі, заняття військово-прикладними дисциплінами та видами спорту, військово-спортивні змагання.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Стратегічна мета військово-патріотичного виховання як частини системи національно-патріотичного виховання – формування нової української національної еліти, зокрема військової. Безпосередня ціль – виховати в громадян готових захищати свою свободу і національні інтереси України, зокрема і зі зброєю в руках. Провідна функція ВПВ – просвітницька. Ціль – формування життєвих цінностей та ідеалів чоловіка, батька, захисника, оборонця, воїна.

Створення умов для виховання дітей та молоді, зокрема форм та методів ВПВ – це один із багатьох потрібних кроків, спрямованих на реалізацію стратегії НПВ. Підготовка організаторів та інструкторів військово-патріотичного виховання – це передумова, першочерговий крок,

адже це дасть змогу охопити все більше молоді. Інший важливий нюанс – більшість дотеперішніх викладачів предмету «Захист вітчизни», осіб, які займались військово-патріотичним вихованням – це кадри старої радянської методично-ідеологічної школи. Тому слід запропонувати оновлену методику, нову програму, ідеологічні засади, нові підходи до військово-патріотичного виховання, звісно потрібне і врахування майбутнього.

Залишаються недостатньо вивченими питання організації таборів, вишколів та інших заходів ВПВ в молодіжних організаціях; дослідження відкриває шлях до подальших наукових пошуків у теорії та методиці НПВ. Також актуальним залишається питання підготовки кваліфікованих інструкторів ВПВ для молодіжних організацій, що є метою нашого наступного дослідження.

Література

1. Бігус М. та ін. Посібник організатору та інструктору військово-патріотичного виховання молоді. *Книгозбірня юнацького виховника*. Київ : Кішка Druk, 2019. Ч. 11. С. 14–25.
2. Зорій Я. Б. Військово-патріотична підготовка майбутніх офіцерів запасу в умовах навчального процесу вищого навчального закладу : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М.Коцюбинського. – Вінниця, 2005. 20 с.
3. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України : навч. посіб. 2011. 256 с.
4. Окушко Т. К. та ін. Особистісно-орієнтовані технології національно-патріотичного виховання учнівської молоді в громадських об'єднаннях : метод. посіб. / наук. ред. Т. К. Окушко. Київ- Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 198 с.
5. Остапенко О. І., Тимчик М. В. Військово-патріотичне виховання старшокласників в умовах нової Української школи 2017. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/708847/1/16.10.2017.pdf> (дата звернення: 2.12.2019).
6. Рябокінь Р. М, Рябокінь М. В. Військове пластування, як форма івзичного та військово-патріотичного виховання молоді. Матеріали XLVII Міжнародної наукової конференції «Актуальні наукові дослідження в сучасному світі». Переяслав-Хмельницький: ISCIENCE.IN.UA, 2019. Випуск 3(47) Частина 3. С. 158–164
7. Стратегія національно-патріотичного виховання затверджена Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019> (дата звернення: 25.11.2019).
8. Шелудешева (Рябокінь) М. В. Виховно-вишкільний пластовий табір «Легіон», як форма фізичного та військово-патріотичного виховання молоді. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Перший крок у науку». Луганськ : Поліграфпесурс, 2009. Т. 10. С. 138–141.

References

1. Bihus, M., Pustovii, Yu., Yuzych, Yu., Balbuza, B., Chetverikov, O., & Fesenko, M. (2019). Posibnyk orhanizatoru ta instruktora viiskovo-patriotychnoho vykhovannia molodi [Guide for the organizer and instructor of military-patriotic education of youth] *Knyhozbirnia yunatskoho vykhovnyka*, 11, 14–25. Kyiv: Kishka Druk (ukr).
2. Zorii, Ya. B. (2005). *Viiskovo-patriotychna pidhotovka maibutnikh ofitseriv zapasu v umovakh navchalnoho protsesu vyshchoho navchalnoho zakladu [Military-patriotic training of future reserve officers in the educational process of a higher education institution]*. (Abstract of Candidates's Thesis in Education). Vinnytsia (ukr).
3. Lisovets, O. V. (Ed.). (2011). *Teoriia i metodyka roboty z dytshchymy ta molodizhnymy orhanizatsiiami Ukrainy: naschalnyi posibnyk [Theory and methodology of working with children's and youth organizations of Ukraine: tutorial]* (ukr).
4. Okushko, T. K. et al. (Ed.) (2018). *Osobystisno-orientovani tekhnologii natsionalno-patriotychnoho vykhovannia uchnivskoi molodi v hromadskykh ob'iednanniakh [Person-oriented technologies of national-patriotic upbringing of student youth in public associations]*, 198. Kropyvnytskyi: Imeks-LTD (ukr).
5. Ostapenko, O. I., & Tymchuk, M. V. (2017). *Viiskovo-patriotychne vykhovannia starshoklasnykiv v umovakh novoi Ukrainiskoi shkoly [Military-patriotic upbringing of high school students in the new Ukrainian schools]*. Retrived from <http://lib.iitta.gov.ua/708847/1/16.10.pdf> (date of appeal: 2.12.2019) (ukr).
6. Riabokin, R. M., & Riabokin, M. V. (2019). Viiskove plastuvannia, yak forma ivychnoho ta viiskovo-patriotychnoho vykhovannia molodi [Military formation as a form of exotic and military-patriotic education of young people]. *Materialy XLVII Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii Aktualni naukovi doslidzhennia v suchasnomu sviti*, 3 (47), 3, 158–164. Pereiaslav-Khmelnytskyi: ISCIENCE.IN.UA (ukr).
7. *Stratehiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia zatverdzhena Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 18 travnia 2019 roku [National Patriotic Education Strategy Approved by Presidential Decree of May 18, 2019] # 286 (2019)*. Retrived from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019> (date of appeal: 25.11.2019) (ukr).
8. Sheludesheva, (Riabokin) M. V. (2009). Vykhovno-vyshkilnyi plastovyi tabir «Lehion», yak forma fizychnoho ta viiskovo-patriotychnoho vykhovannia molodi [Legion educational camp as a form of physical and military-patriotic education of the youth]. *Materiały Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii Pershyi krok u nauku*, 10, 138-141. Luhansk: Polihrafesurs (ukr).

ФОРМЫ И МЕТОДЫ РАБОТЫ ВОЕННО-ПАТРИОТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В НСОУ ПЛАСТ**Р. М. Рябоконт, М. В. Рябоконт**

В статье раскрывается проблема военно-патриотического воспитания как части национально-патриотического, которое является приоритетным направлением формального и неформального образования в общеобразовательных

учреждениях, пришкольных секциях, кружках, общественных объединениях, молодежных организациях. В анализе последних исследований и публикаций рассматриваются работы ученых, которые исследовали военно-патриотическую подготовку с точки зрения общих дидактических и отдельных методических вопросов, а также психологии и развития личности. Также уделено внимание работе детско-молодежных организаций, которые занимаются военно-патриотическим воспитанием детей и молодежи.

Подробно описаны формы и методы работы военно-патриотического воспитания в детских и молодежных общественных организациях, в частности Национальной скаутской организации Украины Пласт. Определены методы учебной работы и формы учебно-воспитательной деятельности, которые используются в Пласте. Разработан общий алгоритм учебного процесса с точки зрения системного подхода, а также алгоритм проведения подготовки военно-патриотического воспитания. Определена целевая аудитория военно-патриотического воспитания для эффективной разработки форм и методов работы. Раскрыты формы работы для каждой возрастной группы. В статье представлены вопросы для дальнейшего исследования организации лагерей, тренировок и других мероприятий военно-патриотического воспитания в молодежных организациях, в частности в Пласте, а также качественной подготовки инструкторов для работы с подрастающим поколением.

Ключевые слова: формы воспитания, методы воспитания, военно-патриотическое воспитание, скаутская организация Пласт.

FORMS AND METHODS OF WORK OF MILITARY-PATRIOTIC EDUCATION IN NSOU PLAST

R. M. Riabokin, M. V. Riabokin

The article reveals the problem of military-patriotic education as part of the national-patriotic education, which is a priority area of formal and non-formal education in general education institutions, preschool sections, circles, public associations, youth organizations. The analysis of recent research and publications examines the work of scientists who have studied military-patriotic training in terms of general didactic and individual methodological issues, as well as psychology and personality development. Also paid attention to the work of children's and youth organizations engaged in military-patriotic education of children and youth.

Forms and methods of military-patriotic education in children and youth non-governmental organizations, in particular the National Scout Organization of Ukraine - Plast, are described in detail. Methods of educational (educational) work and forms of educational activities used in Plast are defined. The general algorithm of the educational process from the point of view of the systematic approach, as well as the algorithm of conducting the training of military-patriotic education. The target audience of military-patriotic education for effective development of forms and methods of work is outlined. Forms of work for each age group are disclosed. The article presents questions for

further study of the organization of camps, training courses and other measures of military-patriotic education in youth organizations, in particular in Plast, as well as the qualitative training of trainers for work with the younger generation.

Key words: *Forms of education, methods of education, military-patriotic education, scout organization Plast.*

Рябокін Руслан Михайлович – магістрант 5 курсу факультету фізичного виховання ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Київ, Україна). E-mail: rus1kyiv@gmail.com

Riabokin Ruslan Mykhaylovych –5th year student of the faculty of physical education State Higher Educational Institution "Donbas State Pedagogical University" (Kyiv, Ukraine) E-mail: rus1kyiv@gmail.com

Рябокін Марина Володимирівна – директор КЗ «Дитячо-юнацька спортивна школа м. Слов'янська» (м. Слов'янськ, Україна). E-mail: riabokin.maryna@gmail.com

Riabokin Maryna Volodymyrivna – Director of Children's Youth Sports School of Slavyansk (Sloviansk, Ukraine) E-mail: riabokin.maryna@gmail.com